

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

1:a årg.

Den 21 Januari 1900

N:r 17

INNEHÅLL: Riksmarskalken och riksdagens ålderspresidenter (med 3 porträtt). Stora Amaranter-Orden (med 2 illustrationer). Karrikatyren från kriget (med 2 illustrationer). Kandelabern. En rysk berättelse. Från cirkusbranden i Göteborg (med 1 illustration). Till fots från Göteborg till Paris (med porträtt af fru Kjeldseth). En utmärkt mimiker. Af A. Jonason (med 1 dubbelsidsillustration). Aktenskapsstatistik vid sekelskiftet (med 6 illustrationer). Guldtörstens offer (Följetong, forts.) Veckans porträttgalleri (med porträtt af Wilhelm Röhss, Manfred Fürst, G. W. Granqvist och Josef Wohlstein). Våra nyvalda riksdagsmän (med porträtt af Chr. Ohlsson och L. G. Broomé). Brevlåda.

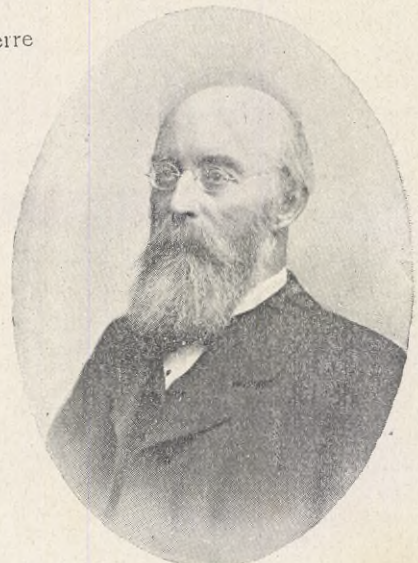
D. F. BONNIERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1900.

H. Exc. riksmarskalken friherre
Fr. von Essen.

P. J. von Ehrenheim.

Johan Johansson i Noraskog.

Riksmarskalken och riksdagens ålderspresidenter.

RIKSMARSKALKEN OCH RIKSDAGENS ÅLDERSPRESIDENTER.

Propos riksdagens öppnande återgifva vi i dag å första sidan porträtten af h. exc. riksmarskalken f. d. statsrådet friherre Fredrik von Essen samt kamrarnes nuvarande ålderspresidenter: f. d. statsrådet m. m. herr Peter Jacob von Ehrenheim och riksgäldsfullmäktigen herr Johan Johansson i Noraskog.

Vid riksdagens högtidliga öppnande af konungen är riksmarskalken öfverste ceremonimästare, under det att ålderspresidenterna föra ordet vid kamrarnes första sammanträden. Ålderspresidenten hälsar i ett kortare anförande kammarledamöterna välkomna till riksdagsarbetet, hvarpå kammaren skrider till väljande af ledamöter i den deputation, hvilken hos konungen skall anhålla att h. m:t behagade nämna de båda kamrarnes talmän.

Första kammarens ålderspresident är f. d. statsrådet, riksbankfullmäktiges ordförande, en af de aderton i Svenska akademien, f. d. universitetskanslären P. J. von Ehrenheim, som ännu vid 76 års ålder besitter en anmärkningsvärd vigör. Hr von Ehrenheim har nu bevistat ej långt ifrån 40 riksdagar och under denna långa senatorsperiod obestriddigen lagt i dagen en smidig, formell talang och stor erfarenhet. Hr von Ehrenheim var under flere år talman i Första kammaren, på hvilken plats han sattes vid grefve Lagerbjelkes tillbakaträdande år 1891, efter att förut ha innehaft vice talmansstolen. Väl förfaren i våra konstitutionella former var han synnerligen kompetent att väl fylla det kräfvande talmansmandatet.

Hr von Ehrenheim är en helt liten man med grått helskägg, yfvigt grånadt hår samt välvilliga, lifliga och spelande ögon. Åren ha böjt gestalten, men ännu vittna rörelserna om andlig och lekamlig hälsa.

Hr von Ehrenheim intager en strängt konservativ politisk ståndpunkt, efter att i riddarhuset ha tillhört det frisinnade partiet.

Efter det nya representationsskicket införande har han varit flitigt verksam, i egenskap af statsråd och senator, att utveckla och stärka detsamma. Hr von Ehrenheim är afgjord frihandlare. Varm vän af vårt försvar har han dock alltid lifligt bekämpat kompromissförsöken mellan grundskatteafskrifning och ökad värnplikt. För närvarande står, som bekant, en kompromiss mellan utsträckt röst rätt och ökad värnplikt på dagordningen.

Vid sidan af sitt senatorsmandat har hr von Ehrenheim, som ofvan antydt, anlitats för en mängd olika allmänna och enskilda uppdrag.

Fullmäktigen i Riksgäldskontoret, f. d. bergsbruksiddkaren, den som författare och samlare allmänt bekante Johan Johansson i Noraskog representerar i Andra kammaren Nora domsaga och har nu bevistat ett par och trettio riksdagar. Hr Johanssons kunskaper, flit och arbetsamhet ha gjort honom till en af Andra kammarens främste män. Särskildt ha hans klara och grundliga utredningar i skatte- och rösträttsfrågorna varit af stor nytta. Han stora anseende förskaffade honom det ena hedrande uppdraget efter det andra. Så har han valts till medlem af bevillningsutskottet (v. ordf.), tryckfrihetskommitté och riksgäldsfullmäktig. Johanssons skarpt frihandelsvänliga hållning, hvilken tagit sig uttryck i antiprotektionistiskt författarskap, gjorde att skyddspartiet 1888 beröfvade honom bl. a. denna sistnämnda post, hvilken han dock återfick 1891 vid den ändrade partiställningen i kammaren. Hr Johansson lutar för öfrigt åt venster («moderat frisinnad») och är bl. a. vän af 500-kronorsstreck-Ehuru varm sparsamhetsvän har han dock alltid haft öppen blick för kulturens kraf — till skilnad från så många af sina landtmannakamrater. Vid fyllda 60 år befinner sig hr Johansson vid oförminskade själs- och kroppskrafter.

STORA AMARANTER-ORDEN.

(Eftertryck förbjudes.)

Bland den högre societetens årligen återkommande nöjen äro i vårt land den s. k. Stora Amaranter-Ordens baler de mäst lysande. Då det för många, som icke blifvit »intagen», som det heter, liksom kanske äfven för en och annan ordensmedlem kan vara af intresse att erhålla kännedom om den illustra ordens historia, meddela vi såsom något för dagen några kortfattade upplysningar.

Namnet Amarant tillhörde först en af drottning Kristina år 1653 instiftad hoforden, till hvilken samtida författare gifva följande ursprung.

Vid drottningens hof firades årligen, trettondagen, en större kostymfest, s. k. Wirtschafft. I stället för en dylik kostymfest, lät drottningen trettondagen 1653 anordna ett mera ovanligt festspel efter antikt mönster, vid hvilket deltagarne agerade gudar och gudinnor. Vid festmåltiden, som serverades af herdar och nymfer, uppträdde drottningen själf såsom »herdinnan Amaranta». Till minne af denna lysande fest instiftade drottningen *Amarant-Orden* och utdelade till hvar och en af de närvarande ett chiffer af diamanter, bestående af två motvända, sammanställda A inom en lagerkrans af grön emalj, omslingrad af ett hvitt emaljeradt band med italienska inskriften: *Dolce nella memoria* (ljust skall minnet häraf vara). Åt de 15 damer och 15 herrar, hvilka vid detta tillfälle utom drottningen själf blefvo medlemmar af den nyinstiftade orden, gafs privilegiet, att hvarje lördag intaga en festmåltid hos drottningen på Ulriksdals lustslott. Ordens valspråk var: *Semper idem* (alltid densamme).

Såsom den förste riddaren af Amarant-Orden omtalas spanske ambassadören Antonio Pimentelli, till hvilken drottningen efter hans afresa från Sverige öfverskickade ett mycket vackert eldfärgadt skärp i broderi, kantadt med guld- och silfverspetsar samt rikt besatt med samma slags dubbla A, som ingick i själfva ordenstecknet, med den förut nämnda italienska devisen. Namnet på Pimentellis födelsestad Amarante sammanställes (ovisst om med skäl eller icke) med det herdinnennamn, Amaranta, som drottningen bar vid trettondagsfesten 1653.

Det berättas vidare, att, då kejsarlige ambassadören, riksfursten grefve Raimondo Montecuccoli år 1654 skulle lämna svenska hofvet, drottningen ville hedra honom med sin nyinstiftade orden. Hon inbjöd hela hofvet till en lysande bal, hängde själf ordenstecknet om hans hals och lät Pimentelli i

egenskap af ordens förste riddare till honom öfverlämna ordens statuter, hvarefter den nye riddaren aflade ordenseden, som innebar, att den, som ogift blef riddare af Amarant-Orden, aldrig skulle gifta sig och att den, som vid dubbningen redan var gift, i den händelse han blef enkling, aldrig skulle gifta om sig.

Denna orden var icke endast en hoforden afsedd för drottningens närmaste umgängesvännen, bland hvilka phalzgrevarne Karl Gustaf och Adolf Johan, grefvarne Henrik Tott, Kristoffer von Dohna, Jakob De la Gardie m. fl. dubbades till riddare. Den kan äfven betraktas såsom en Sveriges rikets orden, då drottningen utdelade densamma till utländska furstar och statsmän såsom kurfursten Johan Georg af Sachsen, engelske ambassadören sir Bulstrode Whitlook o. a.

Efter drottning Kristinas tronafsägelse 1654 utdelades orden icke vidare. Den har icke något direkt samband med den ännu existerande sällskapsorden, hvilken upptagit dess namn. Den nya Amarant- eller Ama-

Ordenstecken för drottning Kristinas Amarant-Orden.

Stora Amaranter-Ordens kors.

ranter-Orden stiftades i Stockholm den 24 juli 1760 och dess förste kände officianter voro Klas Qvist och Edvard Sondell. Dess ändamål var »sällskapsglädje i en vald krets». Bland de förste ordensmedlemmarne nämnas Elias Schröderheim, Anna Maria Lenngren och Gudmund Jöran Adlerbeth.

Orden har sex grader. Det gemensamma ordenstecknet bäres i vattrade sidenband med olika färger för de olika graderna och utgöres af ett gyllene grekiskt kors med klufna uddar, i hvars midt å framsidan synes de tvänne från drottning Kristinas ordenstecken lånade dubbla A, omgifna af devisen: *Memoria dulcis* och å frånsidan inskriften: *D. 6 Januarii 1653. D. 24 Julii 1760.* Genom lån af ordenstecken och instiftelseår gör sig sålunda det yngre sällskapet sken af att äga något slags

härstamning från den af drottning Kristina instiftade Amaranter-Orden.

Sällskapet har under namn af Stora Amaranter-Orden så småningom blifvit ett dansgille för den högre societeten, i hvilket nya medlemmar upptagas medelst en högtidlig reception. Från moderlogen i Stockholm hafva under årens lopp utgrenats filialer till Göteborg redan 1766, till Malmö, Norrköping och senast på 1880-talet till Karlskrona, då därstädes ett äldre sällskap, »Societeten», ombildades till ett Amaranter-Ordenssamhälle.

I spetsen för Stora Amaranter-Orden står en generalstormästare och en generalkonsej med säte i hufvudstaden. Moderlogen har sina sammankomster å stora börssalen i Stockholm. Dess stormästare och på samma gång ordens generalstormästare är f. n. öfverhofjägmästaren herr Victor Ankarcrona. Ordenssamhället i Göteborg, hvars nuvarande stor-

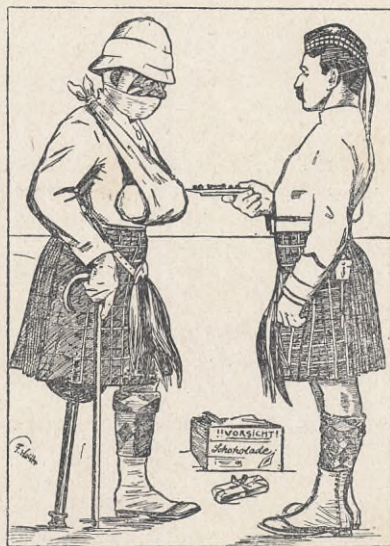
mästare är landshöfdingen friherre Gustaf Lagerbring, sammanträdde förr i frimurareordens lokal, men firar numera i stadens eleganta börsvåning sin högtidsdag hvarje trettondag, liksom drottning Kristinas äldre Amaranter-Orden. Ordensfilialen i Malmö, med landshöfdingen Robert Dickson såsom stormästare, lär härstamma från S:t Knutsgillet och firar sin högtidsdag den 13 januari i den bekanta vackra S:t Knutssalen å Malmö rådhus. Norrköpingssamhället för ett tynande lif och har icke på länge haft några sammankomster. Stormästare därstädes är kammarherren greve Charles-Emile Piper. I Karlskrona, där landshöfdingen greve Gotthard Wachtmeister är stormästare, firas högtidsdagen den 21 januari, H. M. Konungens födelsedag. Detta ordenssamhälle hade förr sin egen lokal, men sammanträder numera i stora stadshotellets festvåning.

C. L.

KARRIKATYRER FRÅN KRIGET.

Det brittiska lejonet och piggsvinet (Krüger).

Drottning Victorias nyårsgåfva.
»Om jag bara visste, hur jag skulle äta den!»

Den politiska karrikaturen måste anses som ett barn af den modärna tiden. Den leder sitt ursprung från början af 1800-talet och uppträdde först i England och Frankrike. Naturligtvis förekomma dessa karrikatyrrer ymnigast när de politiska stridsböljorna i något land gå så högt, att dymbingarne nå utom gränsen. Nu senast har Transvaalkriget satt blyertsstiften i lifligaste verksamhet. Hätskast mot engelsmännen äro de franska tecknarne, bland hvilka den berömda karrikaturkonstnären Ad. Willette är mest bekant för sina satiriska utfall i *Le Rire*, som konfiskerats i England i anledning af en teckning

»Här skall ni se engelsmännen!», en frälsnings-arméparodi.

Ur den amerikanska tidningen *Puck* ha vi lånat bilden af det engelska lejonet, som ej törs gå rakt på piggsvinet (president Krüger), från hvars kropp bajonetterna sticka fram. Denna »piggsvinsidé» är, om vi ej missminna oss, ursprungligen den bekanta engelska *Punch's*, där den sågs i medio af 1800-talet. Scenen med den lemlästade engelska soldaten, som får mottaga drottning Victorias nyårsgåfva i form af ett paket chokolad och ej anar hur han skall kunna äta den, är tagen ur en tysk tidning.

KANDELABERN.

EN RYSK BERÄTTELSE AF A. TSCHKOFF.

Öfversättning för *Hvar 8 Dag*.

Med ömklig min och ett i en gammal tidning insvept föremål i handen steg Sascha Smirnow, sin moders ende son, in i läkaren doktor Koschelews mottagningsrum.

»Nej se, min käre gosse», hälsade doktorn honom. »Nå hur känna vi oss nu? Hvad är det för godt ni har med er?»

Sascha höjde på ögonbrynen, lade handen på hjärtat och sade med rörd stämma:

»Mamma låter hälsa er på det hjärtligaste, Iwan Nicolajewitsch, och tackar på det varmaste. Jag är min mors ende son och ni har räddat mitt lif! Ni har botat mig för en farlig sjukdom och vi veta inte hur vi skola kunna visa vår tacksamhet mot er.»

»Ack, seså, min gosse», afbröt läkaren. »Jag har bara gjort hvad hvarje annan icke skulle ha underlåtit att göra i ett sådant fall.»

»Jag är min moders ende son. Vi äro fattiga och kunna inte betala er några pengar för ert besvär och . . . och det är så rysligt tråkigt, herr doktor, därför ber min mamma, och jag, hennes ende son, förenar mig med henne så varmt, att ni som bevis på vår tacksamhet ville vara så god och hålla till godo . . . till godo med . . . med den här saken . . . det är en mycket dyrbar pjes af gammal brons, ett sällsynt vackert konstverk, säger mamma.»

»Nej det behöfs verkligen inte», svarade doktorn med rynkad panna. »Hvad skulle det tjäna till?»

»Snälla doktorn, säg inte nej, ni får inte afslå vår bön», fortfor Sascha och vecklade upp paketet. »Det skulle göra min mor och mig så ondt . . . Den är så vacker . . . af gammal brons . . . Det är ett kärt minne från min far, hvilket vi hållit så kärt. Min far brukade köpa gamla bronsaker och sälja dem till förståsiggpåare . . . Nu befattar mamma sig ej längre med den affären . . .»

Sascha vecklade upp paketet och stälde innehållet högtidligt på bordet. Det var en medelstor, konstnärligt arbetad kandelaber af brons, hvilken förestälde tvenne kvinnliga figurer, som logo kokett och syntes hvilket ögonblick som hälst vilja springa från sin plikt att stödja kandelabern för att i stället utföra en sprittande dans.

Doktorn tittade på den välmenta presenten, ref sig bakom örat, hostade och kliade sig förläget på näsan.

»Ja visst, ja visst, pjesen är verkligen utmärkt vacker», sade han, »men . . . hur skall jag uttrycka mig, den är . . . något för vågad . . . hm . . .»

»Hvarför det? Hur så?»

»En sådan där figur skulle förpasta hela våningen, käre vän!»

»Märkvärdig uppfattning af konsten doktorn måtte ha!» sade Sascha i särad ton. »Är det inte ett konstverk kanske? Se bara! Så mycket skönhet och behag, att själen fylles af en gudomlig känsla och man får tårar i ögonen! När man ser sådant, kan man ju glömma hela det usla jordelifvet . . . Ser ni inte hvilket lif, hvilket uttryck, hvilken tanke . . .!»

»Allt det där förstår jag mycket väl, kära ni», afbröt doktorn, »men jag är familjefar och jag tar emot mina sjukbesök här . . .»

»Naturligtvis, om man ställer sig på mängdens ståndpunkt . . .» sade Sascha, »så ser man helt förklarligt den allra högsta konst i en annan dager . . . Men, snälla doktor, höj er en smula öfver mängden . . . och så vet ni ju hur ledsna min mor och jag skulle bli, om ni ej ville taga emot vår lilla gifva . . . Jag är min mors ende son . . ., ni har räddat mitt lif . . . Vi komma och bjuda er det käraste vi ha kvar . . . och vi endast beklaga att vi inte ha maken till den här kandelabern . . .»

»Tack, tack . . . käre vän . . . jag är mycket tacksam . . . Hälsa ni er mor, men för Guds skull, ni kan väl själf begripa . . . Nåja, för resten . . . för att inte göra er ledsen, så tag hit den . . . Hälsa så mycket och tacka!»

»Tack, tack», sade Sascha, rörd af glädje. »Ställ kandelabern här bredvid vasen. Hvilken skada, att jag inte har maken till den! Det var verkligen ledsamt! Adjö och tack, käre doktor!»

När Sascha var gången, betraktade doktorn länge kandelabern, ref sig än en gång bakom örat och tog sig en funderare.

»Pjesen är utan motsägelse briljant, och det är verkligen synd att behöfva lämna den ifrån sig . . . Men här kan jag ju inte behålla den. Hm . . . Hvad skall jag göra med den? Till hvem skulle jag kunna ge bort den?»

Efter en lång stunds funderande kom han att tänka på sin bästa vän, advokaten Uchow, som han hade besvärat för en process.

»Det passar utmärkt», utbrast han till slut belåten. »Han är min gode vän och vill nog inte taga emot några pengar. Då är det desto lämpligare att presentera honom den här kandelabern . . . Han är ungarl och skall bli förtjust . . .»

Utan att sofva på saken tog doktorn på sig sin öfverrock, tog kandelabern och for till advokaten Uchow.

»Morjens, bror!» hälsade han glad. — »Jag kommer för att tacka dig för ditt besvär . . . du vill ju inte taga emot någon betalning, men tag då i stället emot en liten småsak, käre vän. Alltid är det en ögonfägnad!»

När advokaten fick se kandelabern, råkade han i extas. »Det var något präktigt!» skrattade han belåtet. »Härligt! Utmärkt vackert! Hvar har du fått den ifrån!»

Efter att så ha gifvit luft åt sin förtjusning, fortsatte advokaten med en ängslig blick mot dörren:

»Men icke förty . . . käre bror . . . tag ej illa upp, men du måste behålla din present. Jag kan inte taga emot den . . .»

»Hvarför det?» frågade doktorn förskräckt.

»Nej, förlåt, jag vill inte ha en tocken där pjes i min bostad. Den skulle stöta min mor, mina klienter och till och med tjänstfolket . . . tack så mycket men, men . . .»

»Seså, seså», svarade doktorn afvärande. »Om du inte vill taga emot den, gör du mig mycket ledsen. Är det inte ett konstverk, kanske? Se bara! Hvilket lif, hvilket uttryck . . . hvilken tanke! Tar du inte emot den så förolämpar du mig helt enkelt!»

»Ja, men du kan väl själf förstå . . .»

Men doktorn knöt rasande sin hand och rasade sin väg, innerligt belåten att bli presenten

kvitt. Han for hem allt hvad tygen höllo, som om han varit rädd för att få kandelabern kastad efter sig.

Advokaten började å sin sida taga konstverket i närmare betraktande, skärskådande det från alla håll och brydde en lång stund sitt huvud öfver hvad han skulle göra med presenten.

»Pjesen är briljant», tänkte han, »och det är verkligen synd att lämna den ifrån sig, men jag kan omöjligt behålla den här . . . Det bästa vore att gifva bort den till någon . . . Nu har jag det! Jag skall i denna kväll skicka den till min gode vän, komikern Schaschkin. Den göken tycker om sådant där och helt *à propos* har han just i dag recett.»

Sagdt och gjordt. På aftonen öfverlämnades den omsorgsfullt insvepta kandelabern högtidligt till komikern Schaschkin. Hela kvällen strömmade hans många bekanta till klädlogen för att beskåda och beundra det vackra konstverket. Förtjusningen var allmän — med undantag af Schaschkins. Han ref sig i huvudet, vred händerna och sade:

»Hvad i all världen skall jag göra med den där historien! Jag vill inte taga den med hem till mig, där så mycket folk umgås. Man förstår

sig ju inte på sådant där, hur konstnärligt det onekligen än är!»

»Herrn kan ju sälja den», rådde hårfrisören, när han höll på att demaskera skådespelaren. »Jag vet en gammal fru härute, som köper gamla bronsaker. Far dit och fråga efter fru Smirnow . . . Henne känner alla . . .»

Schaschkin följde rådet.

Två dagar därefter satt doktor Koschelew i sitt mottagningsrum och höll på med några undersökningsprof. Plötsligt ringer det och Sascha Smirnow stiger på. Han ler, hans ansikte strålar och hela hans varelse andas lycka och tillfredsställelse. I handen håller han någonting insvept i en tidning.

»Doktorn!» säger han, andfådd af rörelse. »Föreställ er min glädje. Hvilken tur för er att vi ändå lyckats få fatt i den felande maken till kandelabern! Mamma är *så* glad . . . Jag är ju hennes ende son och ni har räddat mitt lif . . .»

Darrande af rörelse och tacksamhet ställde Sascha kandelabern framför doktorn.

Denne spärrade upp ögon och mun. Han ville säga något, men sade ingenting. Han kunde ingenting få fram.

FRÅN CIRKUSBRANDEN I GÖTEBORG.

På morgonen den 9 dennes nedbrann helt hastigt Lorensbergs cirkus i Göteborg. Dagsprässen har meddelat detaljerna af branden, från hvilken vi återgifva en ögonblicksbild, hvilken välvilligt ställts till HVAR 8 DAGS disposition af hr Emil Almqvist, Skara. Fotografien togs under det branden rasade kl. 6,35 på morgonen, i betraktande af hvilken tid bilden måste anses ganska lyckad.

Den brunna cirkusen hade just fyllt 16 år — den invigdes annandag jul 1884. Det var en ganska stor och rymlig trämanège — endast stallet var stenhus — och hade kostat bortåt 40,000 kr. Många glada minnen voro naturligtvis fästa vid den brunna cirkusen. Göteborg plägar alltid vara en god cirkusstad, åtminstone för första klassens sällskap. För »Cirkus Bergman» blef branden ett sorgligt slut på en i ekonomiskt afseende mindre lyckad sejour.

Där d-n sylfidiska trapezkonstnärinnan gjorde sina djärfva språng, där clownernas grin och skrik skallade, applåderade af radernas publik, där den korrekta skolryttarinnan framförde sitt sediga sto, där direktören visade sina eldiga, dresserade hingstar och *corps de ballet* svängde sig i olika »pas» — där är nu en askhög! Något öfver en timma var tillräckligt för att lägga byggnaden i ruiner. Att den ej var liten kan man förstå däraf, att »fullt hus» gaf omkring 1,600 kr. eller lika mycket som Stora teatern i Göteborg före de höjda priserna. Emellertid var cirkusen allt annat än tidsenlig. Det s. k. cirkuskaféet skulle knappt kunnat försvara sin plats i en liten småstad.

Ett högst sorgligt minne var fäst vid Lorensbergs cirkus — Corradini-katastrofen. Det var på våren 1898 som dir. Corradini vid utförandet af en luftfärd till häst till cirkuskupolen störtade ned till marken, kom under hästen och krossades till döds.

Cirkusbranden i Göteborg

Det var ett förfärligt ögonblick, hvilket aldrig går ur ett ögonvittnes minne.

På den gamla cirkusens plats lär nu skola resa sig en modärn manège af sten och järn. Cirkus Wulff, f. n. i Stockholm, skulle i februari ha börjat en sejour i Göteborg. Han säges nu ej skola rygga tillbaka för att jämte innehafvaren af Lorensbergs bygga ett nytt »hästopera»-tempel, ehuru Lorensbergs lif endast är tryggadt för ett par år till. Dess omdanande till en ståtlig afslutning af Kungssportsavenyen är, som bekant, endast en tidsfråga. Af förslaget till denna afslutning ha våra läsare i ett föregående nr sett en bild.

TILL FOTS FRÅN GÖTEBORG TILL PARIS.

(Eftertryck förbjudes.)

Vi presentera i dag bilden af den norska journalisten-vagabonden fru Alma Kjeldseth, hvars namn i dessa dagar gått genom den europeiska pressen: kontinentens journalister ha haft mycket vackra saker att säga om den energiska norska damens bragd — att tillryggalägga vägen mellan Kristiania och Paris till fots och utan ett öre i fickan.

Företaget har lyckats trots sin nästan hufvudlösa dristighet. Men det hade tio chancer mot en att misslyckas. Att den raska fotgängerskan kom med lifvet undan resans alla faror, mödor och elände hade hon nog sin egen okufliga vilja att tacka för. Skenbart oöfverstigliga svårigheter mötte på hvarje steg, enligt hvad den originella sportidkerskan själf berättat i ett föredrag den 6 jan. i Paris, hvarom HVAR 8 DAGS korrespondent i världsstaden skrifver följande:

»Fru Alma Kjeldseths föredrag i den lilla Bodinière-teatern inför en bortskaänd och kritisk pariserpublik blef hennes sista men ingalunda minsta pröfning under hennes välg till ryktbarhet på den excentriska sportens område. Fullkomligt obekant med språket uppläste hon föredraget från manuskript men hade, enligt hvad hon försäkrade mig, icke under sin fyra månader långa promenad, trots alla äfventyr, en enda gång känt sig så uppskakad och orolig som i talarstolen på de bräder som föreställa världen.

Fru Kjeldseth företog sin vandring, icke för att vinna någon fabulös vadsomma, utan för det ideella målet att gifva ett prof på kvinnans energi och uthållighet, dem någon i hennes hemort Tromsø hade vågat betvifla. Fru K. är änka efter aflidne redaktören för Tromsø Stiftstidende.

Hon började sin färd iklädd turistdräkt och med en kam, en tvål, en frisertång, papper och en sax som hela bagaget. Sålunda utrustad och utan en slant i fickan har fru K. genomvandrat halfva Europa. Öfverallt har hon kommit i beröring så godt som uteslutande med samhällets drägg, på landsvägar och i usla kyf-fen, ratade som bostad till och med af djuren. Hon har sett djupt in i det mänskliga eländet i dess största förnedring och olycka under de fyra månader hon, för sitt uppehälle tjänat som piga, sjungit på krogarnas varietéer, uppträdt som spåkvinna, tiggat eller i bästa fall fått en fyrk för en tidningsnotis.

»Huru många gånger har jag icke», yttrade fru K. i sitt föredrag, »hvilat mig, bruten af trötthet, vid vägkanten, tuggande på ett stycke svart bröd, som någon godhjärtad bondkvinna kastat till mig troende mig vara en yrkestiggerska.»

»Jag uthärdade modigt sol och regn, hetta och

köld. Men när en tjock dimma insvepte jord och himmel, var jag ofta nära att duka under. O, de fasansfulla dagar, då jag ej såg handen framför mig, då allt var grått och jag vid hvarje steg snafvade mot stenar eller trädrötter!»

Själva fotvandringen började i Göteborg, dit fru Kjeldseth anlände med ångbåt från Kristiania den 13 augusti med 60 öre i fickan, resten af reskassan, just jämt hvad som behöfdes för natthärberge. Följande dag hade hon vändt sig till öfver-

Alma Kjeldseth

*Journaliste Vagabonde
Paris le 7-1-1900.*

henne det kristligaste, deltagande, i det de bjudit henne på middag, hvilken efter 30 timmars fasta smakade ypperligt, ehuru maten var stulen och smutsen öfverväldigande. Zigenarkvinnorna gingo så långt i gästfrihet, att de erbjödo den nomadiserande främlingen att suga en stund på deras tuggbussar.

Först i Frankrike togo de värsta lidandena och förödmjukelserna slut. Och fru Kjeldseth kunde icke nog prisa den ridderliga grannlagenhet hvarmed hon blifvit bemött öfverallt, från gränsen till Paris. Trots uttalet väckte föredraget stort intresse hos åhörarne, som belönade den energiska frun med starke applåder.

Fru Kjeldseth ämnar föredraga om sina upplevelser i Hildesheim, Köpenhamn, måhända Stockholm, Göteborg och Kristiania.»

EN UTMÄRKT
MIMIKER.

Förklaring till ovanstående illustrationer.

A: Munnens form vid uttal af bokstäfverna a-z. **B:** 2-11 olika ansiktsuttryck skapade med panna & näsa. 12 Lukt. 13 Dälig lukt. 14 Grimas med alla sinnen. 15-17 Olika ögonspel. 18 Trött blick. 19 Mild blick. 20 Vänlig blick. 21 Fast blick. 22 Uppmärksam blick. 23 Ostadig blick. 24 Iakttagande blick. 25 Dold blick. 26 Dyster blick. **C:** 1 Hänförd blick. 2 Högmodig blick. 3 Lurande blick. 4 Fjärrskådande. 5 Koketterande. 6 Stirrande ormblick. 7 Lurande blick. 8 Stirrande blick. 9 Uppspärrad mun. 10 Sammanknipen mun. 11 Breddragen mun. 12 Framskjutun mun. 13 Betänksam. 14 Mildt drag. 15-16 Bittert drag. 17 Kysstäck mun. 18 Talande mun. 19 Läckergommen. 20 Sarkastiskt drag. 21 Tungan. 22 Upplåsta kinder. 24 Hängande kinder. 25 Rofständer. **D:** 1 Indragen haka. 2 D:o (en face). 3 Framskjutande haka. 4 D:o (en face). 5-9 Samtidigt skrattande & gråtande. 10 Utsträckt hals. 11 Indragen hals. 12 Leende. 13 Skrattande. 14 Grinande. 15 Sötsurt leende. 16 Högmodigt drag. 17-19 Mildt leende. 20 Föraktfullt leende. 21 Hänfullt leende. 22-23 Bredt leende. 24 Försmädligt leende. 25 Skadeglådigt leende. 26 Skratt med indragen haka. **E:** 1-2 Tillgifvenhet. 3 Vålvilja. 4 Stolthet. 5 Högmod. 6 Syn. 7 Lukt. 8 Känsel. 9 Hörsel. 10 Smak. 11 Ödmjukhet. 12 Undergifvenhet. 13 Vankelmod. 14 Förtret. 15 Missmod. 16 Otålighet. 17 T:ots 18 Egensinne. 19 Trots. 20 Hän. **F:** 1 Förakt. 2 Misstänksamhet. 3 Afund (misstänksamhet). 4 Afund (hat). 5 Hat. 6 Vrede. 7 Nyfikenhet. 8 Hänpanande uppmärksamhet. 9 Förtviflan. 10 Glad förväning. 11 Beklagande. 12 Kroppslig smärta. 13 Gråt. 14 Äckel. 15 Fasansfull rädsla. 16 Högsta grad af skräck. 17 Frukatan. 18 Feghet. 19 Fasa. 20 Övärdighet. **G:** 1 Energie. 2 Fräckhet. 3 Uppblåst. 4 Bakslughet. 5 Grymhet. 6 Värdighet, sjelfmedvetande. 7 En blind känner sig för. 8 Lystnad. 9 Övärdighet. 10 Stolt förakt. 11 Sangviniker. 12 Melankoliker. 13 Svärmeri. 14 Blaserad. 15 Utsväfvande sälle. 16 Pratumakare. 17 Drucken. 18 Girigbuk. 19 Alderdom. 20 Försmäktande. 21 Förtryckthet. 22 Gammal man. **H:** 1 Undergifvenhet (skrifvare). 2 Lättsinne (artist). 3 Stränghet, sjelfsäkerhet. 4 Musiklärare. 5 Stenhet (köpman). 6 Världighet. 7 Pröfvande. 8 Eftertänksamhet. 9 Energie, mod (officer). 10 Skrymteri. 11 Koleriker. 12 Flegmatiker. 13 Koketteri (gammal dam). 14 Mefisto. 15 Handelsman (list & slughet). 16-17 Bondpojck (dumhet). 18 Handverkare (uppmärksamhet). 19 Arbetare (Likgiltighet). 20 Tiggare. 21 Liderlighet. 22 Förbrytare. **I:** 1 Gammal dame. 2 Kapellmästare (uppmärksamhet). 3 Tystlåtenhet. 4 Tillgifvenhet. 5 Förväning beundran. 6 Beklagande. 7 Vankelmod. 8 Böjelse. 9-10 Apa. 11 Hänförelse. 12 Koketteri. 13 Verkan af en förolämpning. 14 Sinlighet. 15 Smärta. 16 Vansinne. 17 Döden. 18 Muskelatur. 19 Dödsalle.

EN UTMÄRKT MIMIKER.

TEXT TILL VIDSTÅENDE PLANSCH

Af A. JONASON.

Under en utrikesresa sistlidne höst förde mig mina vägar till den i preussiska regeringsområdet Merseburg belägna staden Halle an der Saale. Denna stad eger ett för sin storlek — den räknar något öfver 100,000 invånare — synnerligt friskt pulserande industriellt lif och är äfven en viktig knutpunkt för de tyska jernbanorna i dessa trakter, men något särskildt lockande för den resande äger den just icke och man afbryter ej sin resa där, utan specifik anledning. Men det var just en sådan jag hade. Min resa företogs i fotografiskt syfte och för den fotografiska världen äger Halle ej ringa betydelse. Dels finner man här den största förlagsfirman för fotografisk litteratur i Tyskland, ja, kanske i hela världen, Wilhelm Knapp, dels har här sin verksamhet en fotograf, *Fritz Möller*, hvilken med rätta åtnjuter anseende som en af de allra främsta inom facket i hela Tyskland, och detta vill säga något, ty fotografien står i Tyskland högt, såväl i porträttbranchen som i fråga om reproduktionstekniken.

Jag hade hört mycket talas om Fritz Möllers duglighet och äfven sett prof derpå, men man fick först den rätta uppfattningen af honom genom att göra hans personliga bekantskap. Han hade nyss kommit sig i ordning i ett af honom nyuppfördt ståtligt hus, beläget i stadens förnämsta trakt, i grannskapet af universitetet, arkeologiska museet, posthuset och den synnerligt vackra teatern, och han hade här från botten- till takvåningen ordnat för sig på ett sätt, som kunde komma ens fotografiska hjärta att klappa i väsentligt ökad takt. Men ehuru jag till fullo senterade allt detta, imponerade dock i första hand på mig

Möllers personlighet. Snart insåg jag och till fullo, hvarpå det beror, att man af porträtten från hans atelier så angenämt beröres af det naturliga uttrycket, den osökta poseringen. Han är nämligen utrustad med en skarpblick, som genast är på det klara med ett ansiktes karaktäristik, en persons egendomligheter och han begagnar sig häraf vid »sittningen» på ett sätt, som väl sällan eller aldrig misslyckas. Denna skarpblick är följd af studier i mimiskt afseende, hvilka omfatta alla uttryck, alla stämningar, alla känslöintryck, och han förmår icke allenast uppfatta detta, han är äfven mannen, att själf med sitt rörliga ansikte återgifva det. Han har roat sig med att till en tafla sammanfatta sina otaliga »gubbar», och det är af denna tafla, däraf jag kom i besittning af ett exemplar, vi här se en reproduktion. Gifvetvis kan i förminskningen ej fullt tydligt framstå mimikerns öfverlägsenhet, men redan antalet bilder å taflan tala ett värtaligt språk. Han börjar med att presentera sin person i så att säga hvilande tillstånd, visar derefter anletsdragets och framför allt munnens vaxlingar vid uttalandet af alfabetets bokstäfver och öfvergår därefter till framställandet af alla tänkbara uttryck och stämningar. Till sist visar han, hur hans dödsmask torde komma att te sig, och ville man vitza på kuppen, kunde man väl säga, att denna bild är mest *lik*. Till ledning i anatomiskt hänseende upptager taflan slutligen ett människohufvud i »skinnadt» skick samt en dödskalle. Att Fritz Möller *icke* setat modell för dessa, torde vara öfverflödigt att nämna. I sanning, en man med sådana egenskaper vore en ovärderlig hjälp vid ordnandet af *min*-försvaret.

(Eftertryck förbjudes.)

ÄKTENSKAPSSTATISTIK VID SEKELSKIFTET.

Statistiken sätter upp ett betänksamt ansikte, när den skall sysselsätta sig med äktenskapen. Men det gäller för densamma, att sanningen går framför allt, och de, hvilka hafva till sin uppgift att undersöka den äktenskapliga atmosfären, kunna icke dölja, att hymens termometer visar en sorglig benägenhet att sjunka ned mot

Af 20 barn, som födas, ha 9 (de hvitklädda) utsikter att bli gifta, men 11 (de svartklädda) förbli ogifta.

nollpunkten. Det är så mycket, som afskräcker från giftastankarna. Det är de dyra tiderna, den osäkra framtiden och kampen för tillvaron, som rasar på alla håll och kommer fäderna att betänksamt ruska på hufvudet, när de tänka på sina barns framtid. Hjärtats känslor duga icke längre ensamt som grundval för den äktenskapliga öfverenskommelsen. De stranda så lätt på tankarne på morgondagen och alla de följande dagarne. I vår tid förstå vi till fullo betydelsen af ordet *konsekvenser*, och detta visar sig tydligast i den varsamhet, hvarmed vi umgås med giftermålstankar.

Kanske spelar en hel del egoism in i försiktigheten. Man har nu för tiden större fordringar på lifvet och rasonnerar som så, att det ju kan vara svårt nog att sörja för sig själf, för att icke tala om hustru och barn dessutom. Hjärnan har fått ett tungt vägande ord med i laget där, hvarest förut endast hjärtat hade talan. Säkert är, att i alla land antalet ingångna äktenskap betydligt förminskats. I Tyskland förblifva omkring 5 mill. kvinnor ogifta, och ensamt antalet kvinnor öfverstiger med öfver en million antalet män.

Går man till Frankrike, visar oss statistiken, att under åren 1893—1896 minskades antalet äkten-

På 20 män komma 7 gifta, 12 ogifta, 1 enkeman.

skap med 632 och ökades skilsmessorna med 235. I sin helhet kan Frankrike på 100 människor uppvisa 40 gifta, 57 ogifta och 3 i änkestånd. I England är förhållandet sådant, att på 100 personer komma 35 gifta, 60 ogifta och 5 i änkestånd. Äfven i England och Tyskland florerar skilsmessorna, hvilka mindre ofta äga rum, när mannen är några år äldre än hustrun, oftast när han är yngre än hon.

De uppsåtliga skilsmessorna föra ju lätt tanken på dem, hvilka orsakas af döden. Det är då af intresse att undersöka genomsnittstiden för äktenskapets varaktighet, när de båda parterna komma väl öfverens. I Frankrike kunna de då i genomsnitt räkna på 20 års samlif, i England på 27 års och i Ryssland på t. o. m. 30 års.

Men när man dröjer vid skilsmessorna, så får man icke heller förbigå dem, som för andra gången inträda i äktenskap, och undersöker man i detta hänseende den engelska statistiken, så visar det sig, att af de båda könen äro enklingarne absolut mest hågade att ånyo binda sig af hymen. Det är om dem, som Beaumarchais sagt, att de, såvida de icke gifta om sig, icke ha förtjänat att mista sin första hustru! Det finnes också landsdelar (både i Frankrike och Österrike), där befolkningen har en ingrodd motvilja mot

På 20 kvinnor komma 7 gifta, 12 ogifta, 1 enka.

dem, som gifta om sig, äfven om det sker långt efter det döden afbrutit det första äktenskapet. Då samlas alla gamla grytor, kastruller, stekpannor, eldtänger etc. och utanför den skyldiges bostad arrangeras en kattmusikskonsert, som ibland kan räcka i åtta dagar — först efter den tiden kan syndaren undslippa genom att bjuda de medverkande på ett bättre kalas.

Beträffande åldern vid äktenskapets ingående, så är för kvinnorna den från 20 till 25 år mest rik på utsikter, ty vid denna ålder bli i alla civiliserade länder omkring 36 proc. gifta; men det finnes ännu godt hopp ända till 30-årsåldern, hvarefter chanserna betänkligt sjunka. Männena däremot äro långt ifrån så snabba af sig.

En följd af männens öfverhandtagande olust att gifta sig äro de medel, kvinnorna tillgripa för att kunna försörja sig. Det finnes snart ej något fält, på hvilket icke kvinnan har försökt sig med större eller mindre lycka, men alltid med det mod och den energi, som kräves för att bekämpa fördomar och nedbryta skrankor på områden, där vägen länge varit jämnad för mannen, endast därför att han var man.

Som läkare och författare, handlande och kontorist, ja i Amerika till och med som borgmästare, domare och prest är kvinnan nu verksam. Ända från den unga flickan af folket, hvilken går till fabriker, till borgarfröken som studerar medicin och rättsvetenskap, försöker kvinnan göra sig användbar. Men hon har icke alltid lust att utträtta något som förutsätter vissa anlag i någon bestämd riktning, och däraf kan det komma sig att amerikanska kvinnor, som *måste* lefva, hittat på nya och högst originella sätt att förtjäna sitt bröd. I Ame-

rika användas damer af affärsmän för att som »bulvaner» besöka konkurrenterna och skaffa sig upplysningar om deras varor och försöka pumpa dem på nyheterna för nästa säsong. En annan sysselsättning är lika egendomlig. Damer som genom ett mindre gunstigt öde ej längre kunna föra stort hus låta för ett visst honorar engagera sig att ordna allt vid stora bjudningar, gifva kokerskan idéer, afsmaka maten, ordna upppassningen och arrangera det hela så elegant som möjligt.

Af alla dessa amerikanska födkrokar är dock »den kvinnliga patientens» den mest ansträngande.

Denna dam skall i väntrummet hos den unge läkaren underhålla de väntande med sagolika berättelser om de underkurer doktorn utfört.

Hon får också vara beredd att underkasta sig obehagliga kurer för att ingifva de andra mod. Hon måste göra det för att lefva. Men har hon otur, så kan det också hända att hon dör af det.

Af 100 kvinnor gifta sig 13 proc. mellan 15 och 20 år, 36 proc. mellan 20 och 25, 22 proc. mellan 25 och 30, 12 proc. mellan 30 och 35, 6 proc. mellan 35 och 40, 5 proc. mellan 40 och 50 år.

1. Fig. 1 personifierar alla kvinnor, som årligen gifta sig (100 proc.). Fig. 2 dem, som gifta sig mellan 20 och 25 år (36 proc.). Fig. 3 mellan 25 och 30 (22 proc.) och fig. 4 efter 30 år (23 proc.).

1. Fig. 1 personifierar alla män som gifta sig under loppet af ett år. Fig. 2 dem som gifta sig mellan 20—25 år. Fig. 3 mellan 25—30 år och fig. 4 (omkring $\frac{1}{6}$) efter 30 år.

GULDTÖRSTENS OFFER.

AF S. H. MERRIMAN.

Öfversättning för Hvar 8 Dag.

I hvarje nummer lämnas ett kort sammandrag af följetongens innehåll allt ifrån dess början.

I första kapitlet omtalas professor von Holzens i Haag besök hos en döende, af hvilken han köper för tusen gulden ett dyrbart recept. När den sjuke dragit sin sista suck, stoppar professorn pängarne tillbaka i sin plånbok. I andra kapitlet sammanträffa den från Indien som segrande hjälte återvändande major White och en gammal bekant till honom, Tony Cornish, en modärn man ur societeten. De följas åt till den senares onkel, lord Ferriby, där de finna husets unga dotter, miss Joan, strängt upptagen med arbete för ett välgörenhetsföretag till fromma för manufakturistbiträden. Miss Joan omtalar lordens senaste välgörenhetsprojekt, en stor internationell affär med mål att lindra malgamitarbetarnes svåra lott. Vid en »at home», hos Ferribys framlägger lorden i tredje kapitlet sin plan. Som medlemmar af direktionen antagas med acklamation lorden, Tony Cornish, major White, upphofsmanen till projektet mr Percy Roden och professor von Holzen.

I fjärde kapitlet gör en enka mrs Vansittart i det gamla diplomathotellet »Vieux Doelen» i Haag bekantskap med mr Percy Roden, för hvars projekt hon visar sig lifligt intresserad. Detsamma går ut på att samla alla malgamitarbetare och bygga en fabrik åt dem, i afsikt att förse hela världen med malgamit, ett för papperstillverkningen outhärligt ämne. Fabriken skall förläggas till dynerna i Holland.

Femte kapitlet beskriver malgamitarbetarnes ankomst dit med Cornish som vägvisare. Cornish sammanträffar här med Roden och båda företaga en inspektion af fabriken och bostäderna. De förevisa inrättningen för en mängd inbjudna tidningsmän, hvarpå Cornish följer med hem till Roden, där de mottagas af dennes syster.

I sjunde kapitlet läses en interiör af malgamitkontoret i London, där Cornish och lorden sköta »affärerna». Där afhållas äfven små solréer, vid hvilka en ung mr Rupert Dalkyn och en enkfru, mrs Courteville, voro bland de mera aktiva gästerna.

Efter ett sammanträffande mellan miss Roden och mrs Vansittart i dennes hem följer en scen från malgamitkolonien. Roden och Holzen äro närvarande vid en malgamitbetares dödsbädd.

I nionde kapitlet mötas hos mrs Vansittart miss Roden samt hr Cornish, Roden och von Holzen. Därpå vidtager ett direktionssammanträde för malgamitbolaget med lord Ferriby som ordförande. Man beslutar sätta företaget på aktier, hvaraf hvarje arbetare får en. — Cornish och mrs Vansittart sammanträffa på en morgonpromenad i Haag, hvarvid hon slugt försöker utleta hans hjärtas hemlighet. — Därpå träffa vi Cornish på besök hos en rik City-man, mr Wade, på dennes landställe. Hans dotter Marguerite har hämtat Cornish vid stationen. Mr Wade erbjuder Cornish sin dotters hand, men denne säger nej, hvarpå mr Wade börjar en skarp kritik af malgamitföretaget.

(Forts från n:o 16).

»Det rör ej oss», fortsatte mr Wade, »om somliga skänka sina bidrag för att få se sina namn skylta i tryck under de kungliga och förnämna, om andra göra det af idel fåfänga att få gälla som livsvillkoret för det nya företaget, om åter andra anse sina namn böra stå främst på listan från den trakt de representera i parlamentet — eller om det stora flertalet gifver af sitt öfverflöd, emedan de hafva en otydlig förnimmelse af att de ej äro alldeles, hvad de borde vara, och därför önska försäkra sig om aktier i ett företag, som kommer att gifva utdelning i en annan värld. De veta, att de ej kunna taga sina pänningar med sig dit och finna det därför med sin fördel förenligt att placera en del därpå i hvad de föreställa sig vara ett aktiebolag med begränsad ansvarighet, i hvilket bisko-parne äro styrelseledamöter och Vår Herre själf — med all vördnad — är verkställande direktör. Jag skulle ej säga det här till den förste bäste, emedan jag vet, att det ej skulle blifva väl upptaget och goda tonen ej tillåter, att man betraktar välgörenheten ur praktiskt förnuftigt synpunkt. Det anses *comme il faut* att skicka en bankanvisning till det eller det välgörenhetsföretaget — eftersom det nu en gång kallas välgörenhet och därför ju måste vara riktigt och växeln därför helt visst kommer att skrivas på trassentens kredit sida i hufvudboken i himmelen, huru dåraktigt den än blifvit utställd och för hvilka bedrägliga ändamål växelhafvaren än använt den på jorden. Ett halft dussin af våra moderna barmhärtighetsföretag äro ruttna, men någon riktigt ärkesvindl hafva vi ej haft förrän nu. Vi hafva länge väntat på den . . . i Lombard Street. Här ha vi den . . .»

Han tystnade och pekade med sitt feta och obevekliga pekfinger på den ofvan omtalade spalten i *Times*. Man måste komma ihåg, att han blott, var en bankman, en person från City, där man ställer ärlighet öfver de finare och elegantare egenskaperna barmhärtighet och välgörenhet, och där man så föga förstår sig på själens och hjärtats kraf, att man anser den, som i sin barmhärtighet

skänker bort andras pänningar, ansvarig för sitt sätt att utgifva dem.

»Här är den, och du har äran att vara invecklad i den», sade mr Wade.

Cornish tog tidningen och såg på de tryckta orden med en obestämd känsla af förvåning.

»Ingen kan veta, huru världen kommer att upptaga det här. Det är just en af våra största finansiella svårigheter, att man aldrig kan på förhand beräkna, huru världen kommer att taga en sak. Vi citymänniskor äro rättframma, enkla människor, som blott äga våra ärliga namn, och dem ha vi ej råd att blanda in i sådana företag som er malgamitaffär.»

Mr Wade tystnade ett ögonblick och såg på Cornish. Han var en trög engelsman, som själf fått känna på aga i sina dagar och som kunde slå till hårdt, när han ansåg detta lämpligt.

»Det har länge varit en blott tidsfråga. Folks lättrogenhet är så stor, att det var att med visshet förutse, att bedrägliga välgörenhetsföretag förr eller senare skulle komma att följa i kölvattnet på de tusentals svindlarebolagsföretag, som existera i våra dagar. Jag är endast förvånad, att detta ej inträffat långt förut. Du och Ferriby — och naturligtvis fruntimmerna — ha blifvit lurade, min kära Tony, det är nu slutsumman af alltsammans.»

Cornish skrattade munter.

»Jag är verkligen rädd, att det förhåller sig så», medgaf han. »Men fördöme mig, om jag begriper meningen i alla fall.»

»Meningen är tydligen den, att de, som hafva något att förlora, helt enkelt bli ruinerade», förklarade mr Wade lugnt. »Det är mycket skickligt uppgjort, något af det sinnrikaste, som förekommit på många år, och den, som uttänkt det hela, skulle vara skapt till en stor finansman. Hvad han äsyftade var att slå under sig hela malgamitindustrien. Om han då öppet och ärligt bildat ett bolag, skulle pappersfabrikanterna öfver hela världen rest sig som en man och totalt krossat honom. Därför handlade han på ett helt annat sätt, begagnade

sig af tidsandan och satte i gång saken som ett välgörenhetsföretag — d. v. s. ett modernt tidsfördrif. Malgamitindustrien är inte värre än våra öfriga lifsfarliga yrken, och ingen är tvungen att mot sin vilja ägna sig åt densamma. Men den man, som startat detta företag sörjde också för dekorationerna, hvilka en sensationslysten publik behöfver för att komma i stämning — och strax ha vi en legion af martyrer!

Mr Wade gjorde en ny paus och såg på Cornish, medan han knackade askan af sin cigarr.

»Ingen misstänkte att ej allt var väl bestämdt. Allt framställdes såsom hvilande på skenbart riktig grund, och Ferriby... han gjorde sitt bästa. Så började pänningarna strömma in, och när pänningströmmen en gång satts i gång för ett modernt barmhärtighetsverk, är det svårt att hejda den. Jag förmodar, att den ännu är riklig?»

»Ja», svarade Tony, »pängar komma in alltjämt, och ingen har försökt att hindra det.»

Mr Wade lät höra ett skratt djupt ur halsen, som korpulenta personer bruka.

»Och», han rätade på sig och slog sin tunga knytnäfve i armstödet på sin länstol — »nu ligger det millioner i malgamitverken i Haag, helt enkelt millioner! Om allt tillgått på ärligt sätt, hade det varit det mest storartade monopol, man någonsin skådat under två års tid, men ej längre. Sedan skola pappersfabrikanterna hafva slutit sig tillsammans och själfva kunna tillverka sitt behof af malgamit, och då är det er tur att bli krossade. Men under dessa två år skola alla pappersfabriker i världen vara tvungna att köpa er vara till det pris, det behagar er att åsätta den. De hafva sina kontrakt, som de måste fullgöra, kontrakt med staten, med Indien, med tidningarna. Tusen och åter tusen tons papper måste hvarje vecka under dessa två år tillverkas med förlust, eller också måste fabrikanterna stängas. Nå, förstår du nu, hur landet ligger?»

Cornish's panna var rynkad och blicken skarpt spänd — en man, som plötsligt ser sig stå inför oundviklig ruin. Han hade med ens vaknat till medvetande om — som alla lyckans gunstlingar förr eller senare måste göra — att medgång eller motgång, rikedom eller fattigdom, hög samhällsställning eller obemärkthet i själfva verket betyder föga här i lifvet. Mr Wade betraktade sin unge gäst med ett slags häpnad. Han hade sett män vid undergångens brant — han hade sett öfverbevisade brottslingar — han hade sett gamla och unga under alla lyckans växlingar — men aldrig hade han sett ett ungt ansikte åldras på ett ögonblick. Bankiren såg i hela saken en finansiell kris, hvilken han som den öfverlägsne affärsmannen följde med en viss njutning. En katastrof var oundviklig, och mr Wades intresse var väckt. Men Cornish träffades som en blix af den tanken, att det väntade slaget oundvikligt måste falla mellan honom och Dorothy.

»Detta är ej en sak, som utvecklats sig ur sig själf», fortsatte bankiren, »eller som tillkommit genom någon oberäknelig omständigheternas makt.

Idén har sprungit ur en mans hjärna, och hvarje detalj är högst omsorgsfullt utarbetad. Det är från Amerika dessa svindelföretag kommit öfver till oss. I Amerika bildades den första bomullsringen, och detta är precis samma sak, om man kallar den vid dess rätta namn eller malgamitringen. Hvad jag nu ville veta är, hvem som gjort upp planen till hela geschäftet.»

»Percy Roden», svarade Cornish eftertänksamt.

»Det är Rodens ring.»

»I så fall är Roden en styf karl», sade den store finansmannen. »Just en sådan, som antingen slutar som millionär eller som en grof brottsling — något tredje gifves härvidlag icke. Han har skött det hela med en fulländad skicklighet och har ännu icke gjort ett enda misstag. Jag har noga observerat honom. Han började utmärkt — sade ej ett ord för mycket. Han placerade det utomlands, men ej alltför långt bort. Han uppsökte ingen alltför undagömd plats för att ej gifva anledning till misstankar. Därpå bidade han sin tid med största tålmod, och när rätta ögonblicket var inne, ombildades det hela till ett aktiebolag — med ett aktiekapital för välgörande ändamål — ett sällsynt djärft schackdrag. Jag såg tillkännagifvandet därom i tidningarna. Det var mycket fyndigt affattadt och framkom just vid en tidpunkt, då det allmänna intresset började slappa af men saken icke hunnit falla i fullkomlig glömska. Bankiren gnuggade sina stora händer med harmset erkännande af den illa använda skicklighet, som blifvit ådagalagd och hvilken få personer kunde uppskatta till dess fulla värde.

»Men», fortsatte han, »nu ha vi närmast att tänka på framtiden. Det trångmål, i hvilket du råkat, är i och för sig förargligt nog, men hundra gånger värre blir det därigenom, att ni ha en sådan karl som Roden med i spelet. Han sitter med alla trumf på hand och väntar på att ni skola kasta första kortet. Jag känner ju ännu ej till några detaljer, men jag skall snart taga reda på dem. Hvad som förefallit dig inveckladt, skall kanske synas mig fullkomligt klart. Och jag vill hjälpa dig, hvad som än kan hända, kom ihåg det, Tony. Men jag håller mig i bakgrunden. Jag träffar bättre då. Och detta är just en affär, i hvilken jag på inga villkor vill hafva mitt namn inblandadt. Så vidt jag nu kan se, tycks det endast finnas en utväg öppen. Lämna hela affären åt dess öde och drag dig ur spelet så obemärkt och så fort som möjligt! Gif malgamiten på båten och äfven för alltid hoppet om att kunna uträtta något för malgamitarbetarne.»

Tony såg på klockan. Det tycktes vara tid för honom att gå, om han ville hinna med tåget.

»Nej», sade han, och reste sig upp. »Nej, min själ, om jag det gör.»

Mr Wade såg på honom som man skulle titta på en sofvande, som utan märkbar yttre anledning ett, tu, tre vaknar upp ur sin djupaste sömn och sträcker på sig.

»Aha!» sade han långsamt och det var allt.

(Forts.)

Under denna rubrik kommer HVAR 8 DAG att bringa fotografier af personer, hvilkas drag af en eller annan anledning äro af aktuell intresse. Vi äro tacksamma för våra ärade läsares medverkan till fyllande af denna afdelning och ersätta med största nöje eventuella kostnader.

WILHELM RÖHSS. †

På morgonen den 10 jan. afled, träffad af slaganfall, en af Göteborgs mest förmögna och mera bemärkta män, grosshandlanden, f. konsuln Wilhelm Röhss, jämte sin yngre broder August innehafvare af den bekanta firman Wilb. Röhss & Co.

Wilh. Röhss var född 1834 i Göteborg och son af grosshandlaren och skeppsredaren därstädes V. A. Röhss och hans maka Carin Bressander.

Röhss, som under en lång följd af år varit konsul i Göteborg, först för Hamburg, sedan för Nordtyska Förbundet och slutligen för Tyska riket, var en synnerligen framstående affärsman och intresserade sig lifligt för alla företag, som berörde stadens merkantila lif och kommunikationer. Röhss blef 1868 ledamot af styrelsen för Göteborgs enskilda bank och var sedan 1895 styrelsens ordförande. Han var ock se-

dan flera år tillbaka styrelseledamot i Bergslagsbanan, Hallands- samt Göteborg—Boråsbanorna samt hufvudman i Göteborgs sparbank. Direktionen för Göteborgs navigationsskola räknade äfven honom som sin ledamot. Sedan en längre följd af år var han en af Göteborgs stadsfullmäktiges mera framstående medlemmar.

Wilh. Röhss var mycket välgörande mot behöfvande och har mer än en gång öfverlämnat betydande summor till allmänna ändamål.

Den af fadern grundlagda firman inbragte på 1870-talet åt sina innehafvare en stor förmögenhet, hvilken sedan mångdubblats, så att konsul W. Röhss med skäl räknats för en af Göteborgs rikaste män. Under de senare åren drogo emellertid båda bröderna sig tillbaka från egentlig affärsverksamhet.

MANFRED FÜRST †.

Den 5 dennes afled efter ett slag-anfall öfverfältläkaren vid flottans station i Karlskrona, medicine hedersdoktor och kirurgie magistern Manfred Fürst i en ålder af 70 år.

Släkten Fürst härstammar från Tyskland och inkom 1778 till Sverige med Absalon Fürst, som var född i i Meve i Vest-Preussen 1754 samt blef amiralitetskirurg och fältläkare i Karlskrona och afled 1828. Dennes son, öfverfältläkaren vid flottans station i Karlskrona Carl Johan Fürst, ägde 5 söner, af hvilka 3 blefvo läkare, och bland dem var den nubortgångne.

Manfred Fürst föddes i Karlskrona den 30 juni 1829. Han blef student i Lund 1846 och medicine licentiat 1856. Året derpå blef han i Stockholm kirurgie magister.

Fürst tjänstgjorde under studietiden såsom läkare dels vid beväringsmöten, dels såsom extra bataljonsläkare vid flottan. Från 1857 var han t. f. bataljonsläkare och från 1859 regementsläkare vid flottans station i Karlskrona samt erhöll 1861 konfirmeringsfullmakt å samma tjänst. År 1872 utnämndes han till öfverfältläkare vid nämnda station af flottan. Fürst blef 1881 ledamot af komitén för ordnande af den militära hälsovården. Medicinska fakulteten i Lund tilldelade Fürst vid 1893 års promotion vid det sydsvenska universitetet hedersdiplom såsom medicine doktor.

Den bortgångne var en glad och vänsäll man, som icke endast i det samhälle, där han tillbragt så godt som hela sitt lif, utan landet rundt ägde många tillgifna vänner.

G. W. Granqvist †.

Den 7 januari bortgick landssekreteraren i Kronobergslän Gustaf Wilhelm Granqvist, i en ålder af 70 år.

Landssekreteraren Granqvist var född i Berg af Slätthögs församling den 5 nov. 1830 och son af kronolänsmannen Peter Granqvist. Han aflade kameralexamen 1851 och juridisk examen 1853 samt blef v. häradshöfding 1858. Han förordnades till länsnotarie i Kronobergs län 1860 och utnämndes till kronofogde i Konga härads fögderi 1865.

År 1884 blef Granqvist landskamrerare och 1890 landssekreterare i Kronobergs län.

För länets utveckling inlade landssekreteraren Granqvist stora förtjänster, såväl i fråga om nya järnvägsanläggningar, som om förbättring och nyanläggning af allmänna vägar. De utlåtanden han å ämbetets vägnar hade att affatta, voro riktiga mästerverk icke blott i fråga om det sakrika innehållet och den praktiska blick, hvarom de buro vittne, utan äfven i rent formelt hänseende

Den grundlige ämbetsmannen var en varmt fosterländskt sinnad man, som gärna lyssnade till sitt goda hjärtas impulser, vare sig det rörde närmare eller fjärrare stående.

Rabbinen d:r Josef Wohlstein.

I Malmö installerades nyligen därvarande moaiska församlings förste rabbin d:r Josef Wohlstein högtidligen i sitt ämbete.

D:r Wohlstein är född i Ungern samt har fullbordat sina filosofiska studier vid universiteten i Wien och Berlin. I Wien innehade han därpå ett par år befattning som predikant, hvarefter han kallades till rabbin vid synagogan i Schüttenhofen (Böhmen), samma stad hvarifrån rabbinen d:r Klein kallades till Stockholm, där han verkat under de senaste 6 åren.

På det vetenskapliga området har d:r Wohlstein varit verksam genom en mängd uppsatser och artiklar och särskildt på det semitisk-filologiska gebitet har han vunnit fackmäns lifliga erkännande för sina undersökningar och forskningar inom denna vetenskapsgren.

VÅRA NYVALDA RIKSDAGSMÄN. VIII.

ANDRA KAMMAREN.

Godsägaren, Fil. Lic. CHR. OLSSON,
Nyvald för Luggude domsagas norra valkrets.

Folkskolläraren L. G. BROOMÉ,
Nyvald för Luggude domsagas södra valkrets.

BREFLÅDA.

HVAR 8 DAGS andra täflan för amatörfotografer. Vid täflingstidens utgång den 15 dennes hade ett mycket stort antal täflingsfotografier insändts, hvaraf många äro särdeles intressanta. Prisbedömandet och återgifvandet af prisbelönda bilder i vår tidning kommer att ske så fort de täflande fotografierna hunnit noggrannt genomgås.

H. A., Sölvesborg. För litet belopp för efterkraf. Insänd 1.25 i frimärken skall 1sta kvartalets häften expedieras.

D-g. Endast med de 3 högsta priserna belönade fotografierna reproduceras samt af öfriga de som därtill befinnas lämpliga.